

Het programma Sephis: alternatieve geschiedschrijving uit het Zuiden

DOOR MEIKE BOKHORST

Niet alleen in de westerse wereld wordt historisch onderzoek gedaan naar ontwikkelingssamenwerking en de geschiedenis van ontwikkelingslanden, ook in het Zuiden zijn onderzoekers bezig om de ontwikkelingsvraagstukken in historisch perspectief te bezien. Vanuit Nederland is er een programma opgericht om vooral jonge historisch onderzoekers uit het Zuiden te stimuleren een bijdrage te leveren aan het ontwikkelingsdebat. Vanaf 1994 heeft het Sephis programma (South-South Exchange Programme for Research on the History of Development) een netwerk opgebouwd tussen zuidelijke landen, dat is gericht op vergelijkend historisch onderzoek naar lange termijn ontwikkeling.

Sephis besteedt aandacht aan thema's als identiteit, natievorming, burgerschap, etniciteit, democratie en moderniteit. Dankzij dit programma wordt er meer ruimte geboden aan zuidelijke visies op het ontwikkelingsdebat naast de vele westerse visies. Ook gemarginaliseerde groepen, zoals vrouwen, culturele minderheden en sociale bewegingen, worden in staat gesteld hun visie op de geschiedenis naar voren te brengen. Het monopolie dat de regering in sommige landen heeft op de geschiedschrijving wordt zo doorbroken. Sephis heeft dus expliciet tot doel om alternatieve geschiedenissen te schrijven. Dat gebeurt onder meer door het bieden van trainingen aan jonge historici,

het verstrekken van kleine beurzen voor eenjarige projecten rondom bijvoorbeeld oral history en grotere subsidies voor promotie- en postdoctoraal onderzoek. Zo deed Dr. Pratyoush Onta uit Kathmandu als postdoc onderzoek naar de nationale debatten over de Nepalese cultuur en identiteit. Promovendus Jerome Egger van de Surinaamse Anton de Kom Universiteit vergeleek de natievorming van Guyana en Suriname tussen 1900 en 1940. Een korter project was bijvoorbeeld het archiveren van de oorlogservaringen van Sri Lankaanse vrouwen.

Op de website van Sephis zijn veel van deze publicaties gratis te downloaden. In het elektronische magazine, dat drie keer per jaar vanuit Calcutta wordt verspreid, staat informatie over de activiteiten en interviews met bekende zuidelijke historici.

Door het organiseren van regionale workshops met groepen activisten en beleidsmakers probeert Sephis een breder publiek te bereiken.

Dat het historisch onderzoek vooral ook maatschappelijke doelen heeft, zoals traumaverwerking en stimulering van het maatschappelijk debat, blijkt onder meer uit de bijdrage van Patricia Valdes uit Argentinië in de nieuwsbrief van januari 2004, waarin ze schrijft over het Memoria Abierta's Oral Archive. Ze wilde de historische bronnen uit de tijd van de militaire dictatuur van de jaren zeventig en tachtig ook toegankelijk maken voor jongeren en richtte daarom een virtuele tentoonstelling in.

'The object of our virtual exhibition, which we call 'Other Voices of History' is to increase the younger generation's knowledge of recent history, transmitting the experience of State terrorism to them via previously unheard sources. The exhibition also provides tools for maintaining collective memory and aims to motivate young people to have an active attitude towards the defence of human rights.'

Het ministerie van Buitenlandse Zaken ondersteunt Sephis jaarlijks met 750.000 euro. Het secretariaat van het programma is ondergebracht in Amsterdam bij het Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis, in Dakar (Senegal), Calcutta (India) en Bahia (Brazilië). Sinds de oprichting in 1994 zijn er 118 projecten uitgevoerd.

Voor meer informatie en een abonnement op het elektronische magazine: www.sephis.org